

74 03 20 Willem van Oranje (Dordrecht) aan Marnix [Utrecht]

20 maart 1574

Belangrijk Franstalig schrijven in verband met Marnix' gevangenschap en mogelijke vredesonderhandelingen. Het wordt vermeld bij VAN SCHELVEN, *Marnix*, p. 87, n. 2. De episode wordt behandeld in BOR, I, p. 532-536. De

225

Prins antwoordt hier op een brief van Marnix van 10 maart die hij na zijn terugkeer te Dordrecht heeft ontvangen.

„De door de Spanjaarden gevangen gehouden Marnix heeft sedert de dood van Noircarmes het bezoek ontvangen van de graaf van Laroche, die hem heeft gesproken van een mogelijke uitwisseling tegen de persoon van graaf de Bossu. De Prins verzekert hem van zijn onverminderde vriendschap en zijn vastberadenheid om hem en de zijnen te helpen. Maar 's lands belang gaat voor : er kan geen sprake zijn van een uitwisseling tegen de Bossu. Zijn politiek blijft ongewijzigd, nu Noircarmes als onderhandelaar werd vervangen door Laroche. Hij blijft voorstander van een goed vredesakkoord. Te dien einde zou hij bereid zijn afgevaardigden te zenden onder vrijgeleide van Laroche, of alleen maar op diens erewoord. Maar op grond van zijn ervaringen met de natie voor wie Laroche optreedt, zal hij geen gezanten sturen tenzij afgevaardigden van dezelfde kwaliteit en rang naar hem worden gezonden. Als Laroche het daarmee eens is wil de Prins hem de namen van zijn afgevaardigden laten geworden. Meer kan hij voorlopig niet doen. De gevoelens van genegenheid die hij vroeger had voor Laroche blijven ongewijzigd”.

c : 's-Gravenhage, Koninklijk Huisarchief, Formulaerboek, All, XIV, I-12, nr. 218, f. 381r-v ; d : GERLO, *OBM*, nr. 6, p. 8-10.

A Mons[ieu]r de S[ainc]te Aldegonde.

Mons[ieu]r de S[ainc]te Aldegonde. A mon retour de Zeelande en ceste ville jay receu v[ost]re l[ett]re du Xe jour de ce mois et en premier lieu veu par icelle les propos que depuis le trespas de feu le S[ei]gneu]r de Noircarmes Mons[ieu]r le
5 Conte de la Roche vous a tenuz sur leschange qui se pourroit f[air]e de la personne du Conte de Bossu avecq vous et quelques aultres prisonniers que me denommez.

3 lettre] Deze brief bleef niet bewaard.

4 Noircarmes] Philippe de Sainte-Aldegonde, heer van Noircarmes, was overleden te Utrecht op 5 maart 1574. Hij had deelgenomen aan de strijd tegen Haarlem en werd in 1573 gouverneur van Holland, Zeeland en Utrecht ter vervanging van Bossu. In die hoedanigheid trachtte hij door middel van de gevangen Marnix vredesonderhandelingen aan te knopen met de Prins. Cf. 73 11 07.

5 de la Roche] Ferdinand de Lannoy, heer van Laroche (1520-1579), huwde een zuster van Granvelle en stond aan de zijde van Spanje. Na de dood van Noircarmes werd hij door Requesens aangesteld tot stadhouder van Holland, Zeeland en Utrecht. In die hoedanigheid onderhandelde hij met de gevangen Marnix. Een weinig later (september 1574) zou hij, evenmin met succes, onderhandelen over de capitulatie van Leiden.

6 Bossu] Maximiliaan de Hennin, graaf van Bossu of Boussu (1542-Antwerpen 1578), uit een Henegouws geslacht, werd in 1567 in plaats van de uitgeweken Willem van

Et comme sur ce desirez scavoir mon intention je ne veulx delaisser de vous y satisfair et tiens que nestiez ignorant de lenthier affection que je vous ay de tout temps porte, laquelle tant sen fault que maintenant pour vostre absence soit aulcunement amoindrie en mon endroict, que plustost je suis avecq plus grand 10
desir que jamais de favoriser secourir et assister vous et les vostres de tout mon pouvoir. Mais considerant apart moy (comme aussy fort prudemment par aultres voz precedentes mavez discouru) que pour aulcuns respectz particuliers je ne puis en aulcune chose deigner a le generalite de ceste tant juste et equitable cause, je trouve de ne pouvoir aulcunement entendre a telle eschange et pourrez a ce regard 15
dire a ceulx qui vous tiendront encoires si apres telz propos quilz ne facent aucun estat. Et ce pendant pour vostre personne pourrez estre assure que je fauldray fair a ceulx que je tiens prisonniers traictement pareil a celluy que vous pourrez recepvoir. Quant a lautre point de vostre lettre par lequel me faictes entendre laffection et zele que ledict Sieur Conte de la Roche at a la tranquillite et 20
soulaigement de ce pauvre pays et qua ce regard le trespas dudict feu de Noircarmes ne doibt interrompre mon affection dentrer en quelque communication de paix que par aulcunes mes precedentes je vous ay declaire, puis mesmes que ledict Sieur Conte de la Roche a le mesme pouvoir et commission qu'avant ledict feu de Noircarmes, je ne trouve besoing vous reiterer icy le zele et 25
desir enthier que jay au bien et prosperite de ce pays puis que toutes mes actions tesmoignent assez a tout le monde que de tout temps je nay eu chose en plus grande recommandation que lhonneur de dieu le service de sa Majeste tranquillite et repos de cedit pays et a ce regard ne desirerois rien tant que dy veoir establi ung bon accord et union. Et serois bien content denvoyer a cest effect 30
quelques deputez par dela sur le saulveconduict dudict sieur Conte de la Roche scavant que neussions a faire qu'avecq luy au nom de sa Majeste, le cognoissant Sieur tel que non seulement sur son saulveconduict mais aussy a sa simple parole je me voudrois fier. Mais voyant que luy mesmes at a faire a ung superieur de mesme nation qu'estoit celluy qui sest retire et que par trop d'experiences 35
l'infidelite de ceste nation nous est cognue le plus seur sera si ledict Sieur Conte a lenvie a ceste assemblee que vous dictes que lorsque je luy enverray quelques

Oranje aangesteld tot stadhouder over Holland, Zeeland en Utrecht. Hij werkte ijverig mee met de Spanjaarden. In mei 1573 behaalde hij een belangrijk militair succes op het Haarlemmermeer, waardoor het lot van Haarlem beslist werd. Als bevelhebber van de vloot op de Zuiderzee werd hij bij Hoorn verslagen en krijgsgevangen gemaakt op 11 oktober 1573. Hij bleef lang opgesloten te Hoorn. Hij toonde zich ten slotte bereid de Spanjaarden te bestrijden en werd dadelijk na de Pacificatie van Gent (8 november 1576) in vrijheid gesteld. Uiteindelijk verbleef hij als opperbevelhebber van het Staatse leger te Antwerpen waar hij overleed op 21 december 1578. Cf. *NNBW*, IX, p. 90-93, waar de historische contextus van deze en volgende brief wordt samengevat.

42 - 74 06 24

ungs il menvoye pardeca aussy aucuns de la qualite de ceulx que je pourray
despescher vers luy. Et me mandant de cela son intention je luy enverray les
40 noms de ceulx que je vouldray despescher, qui est tout ce que presentement sur ce
point pourrez f[air]e entendre avecq S[ieu]r Conte de la Roche, y ajoustant de ma
part que les changemens de ces affaires ne mont cause aucune alteration de la
bonne affection que je luy ay porte icy devant. Et oires que le temps ne me
permect maintenant de luy f[air]e aucun service, jespere toutesfois que le
45 S[ei]gneu]r dieu me donnera encoires icy apres les occasions. Surquoy finissant
ceste je supplieray dieu vous donner.
Mons[ieu]r de S[ainc]te Aldegonde etc. Escript a Dordrecht ce XXe de Mars 1574.